

A ARTE DE NARRAR NO ENSINO DO DEREITO PENAL: OS RELATOS COMO ESTRATEXIA PEDAGÓXICA¹

The Art of Storytelling in Criminal Law Education: Narratives as a Pedagogical Strategy

Natalia Pérez Rivas^{1, a}

¹Profa. Contratada Doutora de Dereito Penal. Universidade de Santiago de Compostela, España

 ^a natalia.perez.rivas@usc.es

Recibido: 12/03/2026 ; Aceptado: 12/03/2026

Resumo

O ensino do Dereito penal enfronta o desafío de transmitir contidos complexos e altamente abstractos sen perder de vista a súa dimensión humana e social. Neste contexto, o uso de narrativas pedagóxicas preséntase como unha estratexia capaz de facilitar a comprensión de conceptos xurídicos, fomentar unha aprendizaxe significativa e promover o pensamento crítico do alumnado. Este traballo analiza o potencial da narración de historias como ferramenta didáctica na docencia universitaria do Dereito penal, prestando especial atención a casos de actualidade e a formatos dixitais, como podcasts educativos integrados en campus virtuais. A partir dunha experiencia centrada na análise do art. 197.7 CP, relativo á difusión non consentida de imaxes íntimas, examínanse as posibilidades desta metodoloxía para promover unha aprendizaxe activa, interdisciplinar e socialmente comprometido.

Palabras chave: *storytelling*; innovación docente; Dereito penal; aprendizaxe significativa; docencia universitaria; narrativas dixitais.

¹ O presente traballo ten a súa orixe no relatorio titulado “O ensino do Dereito penal a través da técnica do *storytelling*”, presentada no V Congreso Internacional de Formación Permanente: Innovación na docencia e investigación das Ciencias Sociais e Xurídicas e Humanidades.

Abstract

Criminal law education faces the challenge of conveying complex and highly abstract content while maintaining attention to its human and social dimensions. In this context, the use of narrative-based pedagogy emerges as a strategy capable of facilitating the understanding of legal concepts, fostering meaningful learning, and promoting students' critical thinking. This paper examines the potential of storytelling as a didactic tool in university-level criminal law teaching, with particular emphasis on current-case narratives and digital formats, such as educational podcasts integrated into virtual learning platforms. Drawing on a teaching experience focused on the analysis of Article 197.7 of the Spanish Penal Code, concerning the non-consensual distribution of intimate images, the study explores the possibilities of this methodology to support active, interdisciplinary, and socially engaged learning.

Keywords: storytelling; teaching innovation; Criminal Law; meaningful learning; university teaching; digital narratives.

1. O STORYTELLING COMO FORMA DE COMUNICACIÓN E TRANSMISIÓN DO COÑECEMENTO

Contar historias foi, desde tempos remotos, unha das formas máis eficaces de transmitir coñecemento, valores e experiencias nas sociedades humanas. As narracións permiten organizar os acontecementos en secuencias comprensibles, establecer relacións causales entre os feitos e dotar de significado á experiencia individual e colectiva. Desde a perspectiva das ciencias cognitivas e sociais, sinalouse que os seres humanos tenden a interpretar a realidade mediante estruturas narrativas que facilitan a comprensión do mundo que lles rodea.

A narración non constitúe unicamente un recurso literario ou artístico, senón tamén unha ferramenta fundamental de comunicación social. Na vida cotiá as persoas intercambian relatos de maneira constante: comparten experiencias persoais, consomen historias a través dos medios de comunicación ou se enfrontan a narrativas presentes na publicidade, a política ou a cultura popular. As historias, por tanto, non deben identificarse exclusivamente coa ficción, senón que representan unha forma xeral de organizar e transmitir acontecementos, xa sexan reais ou imaxinados.

Neste contexto, o concepto de *storytelling* adquiriu unha crecente relevancia en distintos ámbitos académicos e profesionais. De maneira xeral, pode entenderse como a arte de comunicar ideas mediante relatos construídos a través dunha linguaxe capaz de activar a imaxinación e a experiencia do receptor, permitindo que este interiorice o contido da historia e outórguelle un significado persoal. Aínda que na actualidade utilícese como técnica de comunicación estratéxica en ámbitos como o márketing, a comunicación política ou a educación, as súas raíces remóntanse ás orixes mesmos da humanidade. Ao longo da historia, as narracións desempeñaron un papel relevante na transmisión de coñecementos, valores e experiencias colectivas, influíndo mesmo en procesos de toma de decisións sociais e políticas.

En realidade, o relato forma parte da experiencia cotiá das persoas. Desde idades temperás convivimos con historias que escoitamos, transmitimos ou reinterpretemos, de modo que a narración convértese nunha forma habitual de organizar e comprender a realidade². Na súa acepción contemporánea, o *storytelling* pode definirse como unha técnica de creación e narración de relatos orientada a un propósito comunicativo concreto, xa sexa publicitario, político, persoal ou educativo³. Basta con observar calquera xornada cotiá para advertir como as persoas crean, transmiten e reciben continuamente historias: ao relatar unha experiencia persoal, escoitar unha noticia, observar un anuncio publicitario ou ler unha obra literaria. Neste sentido, as narrativas constitúen unha forma fundamental de interpretar o mundo e de outorgar significado á experiencia humana.

A consolidación do *storytelling* como técnica comunicativa contemporánea adoita situarse en Estados Unidos a partir da década de 1990⁴. Desde entón, o seu uso estendeuse progresivamente a numerosos ámbitos profesionais e académicos. Este fenómeno atópase

² Sobre a importancia do relato como vehículo de transmisión do coñecemento e a súa capacidade para recrear feitos reais de forma comprensible e significativa para o receptor, [URIEN RODRÍGUEZ, Héctor: *El arte de contar bien una historia*, Ed. Alienta, Barcelona, 2020, pp. 23-24.](#)

³ [RODRÍGUEZ ÁLVAREZ, Ana: "El proceso es un cuento: el storytelling en la docencia del Derecho procesal", *Reduca \(Derecho\)*. Serie Derecho Procesal, 5 \(1\), 2014, pp. 226-227.](#)

estritamente vinculado co desenvolvemento da denominada “economía da atención”, na que captar o interese do público converteuse nun obxectivo central dos procesos comunicativos⁵.

Nun contexto caracterizado pola sobreabundancia de información, as narrativas presentan unha vantaxe evidente fronte a outras formas de comunicación máis abstractas ou puramente informativas. As historias permiten estruturar a información en secuencias significativas, facilitan a identificación emocional cos personaxes e contribúen a manter a atención do receptor⁶. Por esta razón, diversos estudos sinalaron que as persoas tenden a lembrar con maior facilidade a información presentada en forma narrativa que aquela transmitida mediante datos ou conceptos illados⁷.

O ámbito educativo non permanece alleo a esta tendencia. Nas últimas décadas intensificouse o interese pola incorporación de metodoloxías docentes que favorezan unha aprendizaxe máis activa e significativa⁸. Dentro destas estratexias pedagóxicas, o *storytelling* comezou a utilizarse como recurso didáctico para contextualizar contidos teóricos, estimular a participación do alumnado e facilitar a comprensión de conceptos complexos.

Neste marco, resulta pertinente analizar o potencial do *storytelling* como ferramenta pedagóxica na educación superior e explorar as súas posibles aplicacións no ámbito específico do ensino xurídico.

2. O POTENCIAL EDUCATIVO DO *STORYTELLING* NO ENSINO UNIVERSITARIO

De maneira xeral, o *storytelling* pode definirse como a práctica de comunicar ideas ou coñecementos a través da construción de relatos estruturados. Aínda que o termo adoita asociarse a contextos creativos ou artísticos, en realidade trátase dunha técnica de comunicación cunha longa tradición cultural. Toda historia artículase a partir dunha serie de elementos básicos, entre os que se atopan os personaxes, o narrador, o conflito, a trama e o contexto no que se desenvolven os acontecementos. En termos xerais, unha narrativa eficaz adoita construírse a partir de varios compoñentes fundamentais: a mensaxe que se pretende transmitir, os personaxes que protagonizan a acción, a contorna no que se sitúan os acontecementos e o conflito que impulsa o desenvolvemento da historia.

A eficacia dunha historia depende en gran medida da maneira en que estes elementos organízanse. As narracións que resultan máis efectivas adoitan presentar unha estrutura clara composta por tres fases: unha introdución na que se presenta o contexto e os personaxes, un desenvolvemento no que aparece o conflito que impulsa a acción e unha resolución que mostra as consecuencias dos acontecementos narrados. En contextos educativos, esta última fase

⁴ SALMON, Christian: *Storytelling. La máquina de fabricar historias y formatear las mentes*, Ed. Península, Barcelona, 2008, p. 29.

⁵ NÚÑEZ LÓPEZ, Antonio: *¡Será mejor que lo cuentes! Los relatos como herramientas de comunicación. Storytelling*, Ediciones Urano, Barcelona, 2007, p. 21.

⁶ Muñoz, Edgardo: “Narrativas en la enseñanza del derecho: un estudio de caso”, *Revista de Lengua i Dret, Journal of Language and Law*, núm. 69, 2018.

⁷ PÉREZ DE LOS COBOS HERNÁNDEZ, Elisa: “Lex in comicis: el Derecho explicado en viñetas”, *Revista Cultus et Ius*, n.º 6, 2025, p. 42.

⁸ BRUNER, Jerome Seymour: *Making stories: law, literature, life*, Harvard University Press, Cambridge, 2003.

adoita acompañarse dun momento de reflexión que permite ao alumnado analizar o significado do relato e relacionalo cos contidos académicos.

Desde o punto de vista pedagóxico, o uso de narrativas presenta diversas vantaxes. En primeiro lugar, permite contextualizar os contidos teóricos dentro de situacións concretas, o que facilita a súa comprensión por parte do alumnado. En segundo lugar, favorece a implicación emocional do estudante, elemento que numerosos estudos consideran relevante para consolidar a aprendizaxe⁹. Finalmente, as narrativas contribúen a mellorar a retención da información, xa que ofrecen unha estrutura coherente que facilita o seu recordo posterior¹⁰.

Pola súa banda, desde a perspectiva da psicoloxía cognitiva, a organización narrativa favorece a creación de esquemas mentais que permiten integrar novos coñecementos con experiencias previas, contribuíndo así a unha aprendizaxe máis significativa e duradeiro. Ademais, o *storytelling* tende a implicar ao alumnado de maneira máis activa no proceso educativo, xa que os estudantes interpretan as accións dos personaxes, anticipan posibles desenlaces e reflexionan sobre as consecuencias dos acontecementos narrados.

Co desenvolvemento das tecnoloxías dixitais, esta metodoloxía evolucionou cara a novas formas de narración que integran recursos multimedia. O denominado dixital *storytelling* adapta os principios narrativos tradicionais á contorna tecnolóxica mediante a combinación de distintos elementos expresivos, como imaxes, son, vídeo, música ou texto¹¹.

No contexto universitario, estas narrativas dixitais poden adoptar múltiples formatos, entre os que se inclúen vídeos educativos, simulacións interactivas ou podcasts narrativos. A incorporación destes recursos permite crear experiencias de aprendizaxe máis dinámicas e próximas aos hábitos culturais das xeracións actuais.

3. O USO DE NARRATIVAS NA ENSINANZA DO DEREITO

3.1. A dimensión narrativa do Dereito como recurso pedagóxico

A relevancia pedagóxica das narrativas adquire unha dimensión particular no ámbito do ensino do Dereito. A diferenza doutras disciplinas, a práctica xurídica atópase estreitamente vinculada coa reconstrución de feitos e coa elaboración de relatos que posteriormente serán interpretados á luz das normas xurídicas¹².

Detrás de calquera procedemento xudicial existe unha historia que describe acontecementos ocorridos no pasado. Os distintos actores do proceso —avogados, fiscais, xuíces ou testemuñas— reconstrúen eses feitos desde perspectivas diversas, elaborando narrativas que posteriormente serán valoradas no proceso de decisión xudicial. Desde esta perspectiva, pode afirmarse que a práctica xurídica posúe unha dimensión inherentemente

⁹ PÉREZ DE LOS COBOS HERNÁNDEZ, Elisa: “Lex in comicis: el Derecho explicado en viñetas”, *Revista Cultus et Ius*, n.º 6, 2025, p. 42; HARANA SUANO, Estefanía: “Once upon a time: el storytelling como recurso de innovación docente en el Derecho Financiero y Tributario”, en LLORENTE CEJUDO, María del Carmen / BARRAGÁN SÁNCHEZ, Raquel / PÉREZ RODRÍGUEZ, Noelia / MARTÍN PÁRRAGA, Lorena (coords.): *Enseñanza e innovación educativa en el ámbito universitario*, Ed. Dykinson, Madrid, 2024, p. 994.

¹⁰ BRUNER, Jerome Seymour: *Making stories: law, literature, life*, Harvard University Press, Cambridge, 2003.

¹¹ LAMBERT, Joe: *Digital Storytelling: Capturing Lives, Creating Community*, Routledge, New York, 2013.

¹² Muñoz, Edgardo: “Narrativas en la enseñanza del derecho: un estudio de caso”, *Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law*, núm. 69, 2018, p. 210.

narrativa. A argumentación xurídica consiste, en gran medida, en presentar unha determinada interpretación dos feitos dentro dun marco normativo concreto.

A incorporación de narrativas no ensino xurídico permite poñer de relevo esta dimensión do Dereito. A través de historias —xa sexan ficticias ou inspiradas en casos reais— o alumnado pode comprender que as normas xurídicas non operan en abstracto, senón que se aplican a conflitos humanos concretos. Ademais, o uso de narrativas no ensino do Dereito pode contribuír ao desenvolvemento de competencias fundamentais para o exercicio profesional do xurista, como a capacidade de argumentación, a análise crítica e a comunicación eficaz. Tamén permite fomentar unha maior sensibilidade cara ao contexto social e humano no que se desenvolven os conflitos xurídicos.

A pesar destas vantaxes, a utilización sistemática de metodoloxías narrativas no ensino do Dereito foi relativamente limitada no contexto europeo. Mentres que nalgunhas facultades de Dereito norteamericanas o *storytelling* incorporouse progresivamente á docencia xurídica e mesmo se ofrecen cursos específicos sobre esta técnica, en España a súa presenza continúa sendo relativamente reducida, máis aló dalgunhas iniciativas docentes puntuais orientadas a introducir metodoloxías máis participativas¹³.

3.2. O uso do *storytelling* na docencia do Dereito penal

A aplicación de metodoloxías narrativas resulta especialmente pertinente no ámbito do Dereito penal. Esta disciplina ocúpase dalgúns dos conflitos sociais máis graves e regula a resposta institucional fronte a condutas que lesionan ou poñen en perigo bens xurídicos fundamentais como a vida, a liberdade, a integridade física ou a intimidade. En consecuencia, o Dereito penal atópase estreitamente vinculado con situacións humanas complexas que implican experiencias persoais, relacións sociais e consecuencias xurídicas de gran transcendencia.

Desde o punto de vista pedagóxico, o ensino do Dereito penal adoita enfrontarse á dificultade de transmitir conceptos dogmáticos que presentan un elevado grao de abstracción. Categorías como a tipicidade, a antijuridicidade ou a culpabilidade constitúen construcións teóricas esenciais para a sistematización do Dereito penal, pero a súa comprensión pode resultar complexa para o alumnado cando se presentan de maneira puramente conceptual ou desvinculada de situacións concretas.

Neste contexto, a utilización de relatos pode contribuír a reducir a distancia entre a abstracción dogmática e a realidade social á que se aplican as normas penais. A narración de situacións específicas permite situar os conceptos xurídicos dentro dun marco narrativo

¹³ Entre ellas podemos destacar, en el ámbito del derecho, las siguientes: CORTÉS ROMÁN, Carmen: “Storytelling y problematización jurídica en la enseñanza del Derecho Romano”, *RIDROM: Revista Internacional de Derecho Romano*, nº 32, 2024, pp. 24-56; HARANA SUANO, Estefanía: “Once upon a time: el storytelling como recurso de innovación docente en el Derecho Financiero y Tributario”, en LLORENTE CEJUDO, María del Carmen / BARRAGÁN SÁNCHEZ, Raquel / PÉREZ RODRÍGUEZ, Noelia / MARTÍN PÁRRAGA, Lorena (coords.): *Enseñanza e innovación educativa en el ámbito universitario*, Ed. Dykinson, Madrid, 2024, pp. 994-1006; EXPÓSITO GÁZQUEZ, Ariana / CRUZ RAMBAUD, Salvador: “Uso del storytelling para la divulgación de los objetivos de aprendizaje en asignaturas de Derecho y Finanzas”, en KAHALE CARRILLO, Djamil Tony (dir.): *Educación 4.0: una visión interdisciplinar en la docencia universitaria*, Ed. Laborum, Madrid, 2022, pp. 373-378; PÉREZ DÍAZ, Raquel: “La utilización del storytelling on line como metodología activa del Grado en Derecho”, en ROMERO GARCÍA, María del Carmen / BUZÓN GARCÍA, Olga (coords.): *Innovación e investigación docente en educación: experiencias prácticas*, Ed. Dykinson, Madrid, 2021, pp. 1500-1518; GONZÁLEZ HERNÁNDEZ, Esther / DELGADO RAMOS, David: “La enseñanza del Derecho a través de la técnica del storytelling”, *Revista Docencia y Derecho*, nº 18, 2021, pp. 137-152; Muñoz, Edgardo: “Narrativas en la enseñanza del derecho: un estudio de caso”, *Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law*, núm. 69, 2018, pp. 210-223.

comprensible, facilitando que o alumnado identifique os elementos relevantes dun caso e relacións coas categorías dogmáticas correspondentes. O relato actúa así como un marco interpretativo que organiza os feitos, permite establecer relacións entre eles e favorece a súa análise xurídica.

Ademais, o uso de narrativas resulta particularmente coherente coa propia lóxica do funcionamento do sistema penal. Nos procesos xudiciais, o feitos obxecto de axuízamento adoitan presentarse a través de diferentes reconstrucións narrativas elaboradas polas partes implicadas. Cada actor do proceso —defensa, acusación ou testemuñas— propón unha interpretación dos acontecementos que posteriormente será valorada polo órgano xudicial. Neste sentido, a análise xurídica non se limita unicamente á aplicación mecánica de normas, senón que tamén implica interpretar relatos sobre feitos pasados e valorar a súa relevancia xurídica.

Por outra banda, o *storytelling* permite abordar de maneira máis clara a dimensión social e humana do Dereito penal. A través de historias que describen conflitos entre persoas, o alumnado pode percibir con maior claridade as consecuencias reais das condutas delituosas e o impacto que as decisións xurídicas poden ter na vida de quen ven afectados por elas. Este enfoque non só facilita a comprensión dos conceptos xurídicos, senón que tamén fomenta unha reflexión crítica sobre o papel do Dereito penal na regulación dos conflitos sociais.

Desde esta perspectiva, a incorporación de estratexias narrativas no ensino do Dereito penal non só contribúe a mellorar a comprensión da estrutura dogmática dos delitos, senón que tamén permite situar a análise xurídica dentro dun contexto máis amplo no que conflúen dimensións sociais, éticas e humanas¹⁴.

3.3 O *storytelling* dixital na enseñanza do Dereito penal: unha experiencia docente

Co obxectivo de explorar o potencial pedagóxico do *storytelling* no ensino do Dereito penal, deseñouse unha experiencia docente baseada na utilización dunha narrativa en formato de audio, que foi implementada nunha sesión de clases interactivas da materia “Dereito penal, parte especial: delitos contra a persoa e o patrimonio”, impartida no primeiro cuadrimestre do terceiro curso do Grao en Dereito da Universidade de Santiago de Compostela.

O dixital *storytelling* pode definirse como unha estratexia didáctica que emprega distintos recursos proporcionados polas Tecnoloxías da Información e a Comunicación (TIC) para transmitir coñecementos mediante relatos estruturados. Este enfoque combina a tradición narrativa con ferramentas multimedia —como audio, imaxes, música ou vídeo— que enriquecen a experiencia comunicativa e favorecen tanto a comprensión dos contidos como a implicación do alumnado¹⁵.

Os relatos dixitais poden adoptar formatos diversos, desde vídeos breves ou presentacións multimedia ata producións narrativas en audio ou pezas audiovisuais máis elaboradas. En todos os casos mantense unha estrutura narrativa básica, composta pola presentación dunha situación inicial, o desenvolvemento dun conflito e a súa resolución. Os recursos tecnolóxicos amplían a expresividade do relato e contribúen a xerar experiencias de aprendizaxe máis significativas.

¹⁴ EGAN, Kieran: *Teaching as Storytelling*, University of Chicago Press, Chicago, 1989.

¹⁵ HARANA SUANO, Estefanía: “Once upon a time: el storytelling...”, cit., pp. 997-998.

Neste contexto elaborouse unha peza narrativa en audio titulada O que non debía saír do móbil, concibida como un relato ficticio inspirado en situacións reais relacionadas coa difusión non consentida de imaxes íntimas, conduta tipificada no artigo 197.7 do Código penal.

O relato foi gravado en formato sonoro incorporando voz narrativa, música e efectos de ambientación co obxectivo de xerar unha experiencia inmersiva para o alumnado¹⁶. A continuación, reproducécese o texto utilizado como base do guion narrativo:

Hoxe vou contarvos a historia de Uxía. Unha historia que, por desgraza, podería ser a de moitas outras persoas. Unha historia sobre confianza, sobre traizón... e tamén sobre a loita por recuperar a propia dignidade.

Uxía é unha moza universitaria. Estuda, sae coas súas amigas, ten soños, inseguridades, días bos e días malos... como calquera persoa da súa idade. Durante o segundo curso de carreira coñece a Breixo.

Ao principio todo resulta novo e emocionante. Comparten series, cafés interminables, confidencias, bicos... e, co paso do tempo, tamén intimidade.

Nun deses momentos, no espazo seguro da súa casa, deciden gravar un vídeo íntimo. Fano con consentimento, desde a confianza mutua. Entre ambos existe un acordo claro: ese vídeo é privado. Queda entre eles. É algo seu, de ninguén máis.

Pero a relación termina. E coa ruptura, algo parece romper tamén en Breixo.

Meses despois, movido polo resentimento —ou quizais polo desexo de humillar— decide reenviar o vídeo a un amigo. Unha acción aparentemente insignificante. Un simple clic.

Ese amigo compárteo á súa vez nun grupo de mensaxería no que están varios compañeiros de clase. E, a partir de aí, todo se descontrola.

O vídeo comeza a circular. Pasa de móbil en móbil, de grupo en grupo, aparece en redes sociais. En pouco tempo vírono xa decenas de persoas.

O que era íntimo deixa de selo. O que era privado deixa de pertencerlle.

Uxía descóbree tarde... como adoita ocorrer nestes casos.

A reacción da súa contorna é devastadora. Algunhas persoas mírana con mágoa; outras, con burla. Xorden comentarios en voz baixa, risas disimuladas e publicacións crueis nas redes sociais.

Uxía comeza a evitar as clases. Sente vergoña, rabia, medo. Cústalle concentrarse e vaise illando cada vez máis.

Ata que chega un momento no que decide buscar axuda. Acode ao Centro de Información á Muller de Santiago de Compostela. Alí alguén a escoita, explícalle cales son os seus dereitos e ofrécelle acompañamento.

Finalmente, Uxía decide interpoñer unha denuncia.

Uxía non volve ser a mesma. Pero tampouco segue sendo aquela persoa que chegou a sentirse completamente rota.

Co tempo comeza a reconstruírse. A comprender que o que ocorreu non foi culpa súa. Que a intimidade compartida non xustifica a violencia dixital. E que o consentimento non é eterno nin transferible.

Esta é a historia de Uxía. E podería ser a historia de moitas outras persoas.

Porque a violencia dixital ten rostro, ten nome... e ten consecuencias reais.

¹⁶ HARANA SUANO, Estefanía: “Once upon a time: el storytelling...”, cit., p. 996.

O audio foi compartido previamente co alumnado a través do equipo de Microsoft Teams da materia, de modo que os estudantes puideron escoitalo antes da sesión presencial. Durante a clase, o relato transformouse nun suposto práctico que serviu como punto de partida para a análise xurídica do caso.

A partir da historia expuxéronse diversas cuestións para guiar a discusión na aula, entre elas a identificación dos elementos do tipo penal previsto no art. 197.7 CP, o alcance e os límites do consentimento no ámbito da intimidade, así como as posibles responsabilidades penais derivadas da difusión do contido por parte de distintos suxeitos.

Tabla 1. Relación entre o relato narrativo e os elementos do tipo penal do art. 197.7 CP

Momento do relato	Feito relevante	Elemento xurídico do tipo penal	Preguntas para o alumnado	Obxectivo de aprendizaxe
Uxía e Breixo manteñen unha relación sentimental	Contexto de confianza entre as partes	Contexto relacional do feito	Por que é relevante a relación entre as partes para a análise do caso?	Comprender o contexto no que xorden moitos supostos de difusión non consentida
Ambos deciden gravar un vídeo íntimo	Gravación realizada con consentimento	Obtención das imaxes coa anuencia da persoa afectada	Existe delito no momento da gravación? Que papel ten o consentimento nesta fase?	Diferenciar entre obtención lícita da imaxe e difusión ilícita
O vídeo grávase no domicilio	Espazo privado	Requisito do lugar: domicilio ou lugar fóra do alcance de terceiros	Por que o lexislador esixe que as imaxes se obteñan nun espazo privado?	Identificar os requisitos obxectivos do tipo
Tras a ruptura, Breixo envía o vídeo a un amigo	Primeira difusión do contido	Conduta típica: difundir, revelar ou ceder a terceiros	Encaixa esta conduta no tipo penal? En que consiste exactamente “ceder a terceiros”?	Analizar a conduta típica do delito
O amigo reenvía o vídeo a un grupo de mensaxería	Difusión posterior por terceiros	Segundo parágrafo do art. 197.7 CP	Que responsabilidade pode ter quen difunde o contido tras recibilo?	Distinguir entre autor da primeira difusión e difusores posteriores
O vídeo comeza a circular pola universidade e polas redes sociais	Viralización do contido	Menoscabo grave da intimidade persoal	Como se determina a gravidade do menoscabo da intimidade? Que factores deben valorarse?	Interpretar un concepto xurídico indeterminado
Uxía experimenta vergoña, illamento e dificultades académicas	Consecuencias persoais da difusión	Relevancia do dano causado á intimidade	Por que as consecuencias persoais poden axudar a valorar a gravidade do feito?	Relacionar o dano sufrido coa protección do ben xurídico
A difusión prodúcese tras a ruptura da parella	Relación afectiva previa entre autor e vítima	Circunstancia agravante	Podería aplicarse a agravación prevista cando o autor é ou foi parella da vítima?	Identificar as circunstancias agravadas do tipo
Uxía acode a un servizo de apoio e presenta denuncia	Reacción xurídica fronte ao feito	Activación do sistema penal	Que vías de protección xurídica ten a vítima nestes casos?	Comprender a dimensión práctica do Dereito penal

O uso dun formato narrativo sonoro permitiu xerar unha experiencia de aprendizaxe máis inmersiva, facilitando a conexión entre os contidos normativos e situacións próximas á realidade social. Deste xeito, a actividade pon de manifesto o potencial do dixital *storytelling* como ferramenta pedagóxica para favorecer a comprensión de conceptos xurídicos complexos no ámbito do Dereito penal e estimular a reflexión crítica do alumnado¹⁷.

4. CONCLUSIÓNS

A incorporación do *storytelling* no ensino universitario do Dereito constitúe unha estratexia pedagóxica cun notable potencial para mellorar o proceso de aprendizaxe do alumnado. As narrativas permiten contextualizar os contidos teóricos, captar a atención do estudiantado e facilitar a comprensión de conceptos xurídicos complexos, á vez que poñen de relevo a dimensión humana e social dos conflitos xurídicos.

Neste sentido, o desenvolvemento de ferramentas dixitais ampliou considerablemente as posibilidades de aplicación desta metodoloxía, ao permitir a creación de narrativas multimedia que enriquecen a experiencia educativa. Dentro deste marco, a experiencia docente descrita no presente traballo suxire que o uso de podcasts narrativos pode constituír un recurso eficaz para introducir supostos prácticos no ensino do Dereito penal e favorecer unha maior implicación do alumnado no proceso de aprendizaxe.

Desde o punto de vista pedagóxico, a experiencia permitiu observar diversos efectos positivos. En primeiro lugar, o uso dun relato narrativo favoreceu a implicación emocional do alumnado, o que contribuíu a incrementar o seu interese pola análise xurídica do caso. En segundo lugar, o formato narrativo facilitou a comprensión do contexto fáctico e permitiu que os estudantes identificasen con maior claridade os distintos momentos relevantes para a cualificación xurídica dos feitos. Finalmente, a actividade fomentou a participación na aula e estimulou o debate crítico sobre as implicacións xurídicas e sociais da violencia dixital.

En conxunto, estes resultados poñen de manifesto que a incorporación de estratexias de dixital *storytelling* pode constituír unha ferramenta pedagóxica valiosa no ensino do Dereito penal, ao favorecer a contextualización dos contidos normativos e promover unha aproximación máis reflexiva, participativa e significativa á análise xurídica. En definitiva, esta metodoloxía presenta un notable potencial para enriquecer o ensino do Dereito no contexto universitario contemporáneo, caracterizado pola crecente dixitalización dos recursos educativos e pola necesidade de desenvolver estratexias docentes que impulsen unha aprendizaxe máis activa e contextualizado.

5. BIBLIOGRAFÍA

BLISSENDEN, Michael: "The emerging use of storytelling as an alternative teaching methodology to the appellate case law method", *Nottingham Law Journal*, vol. 19, n. 1, 2010.

BRUNER, Jerome Seymour: *Making stories: law, literature, life*, Harvard University Press, Cambridge, 2003.

¹⁷ BLISSENDEN, Michael: "The emerging use of storytelling as an alternative teaching methodology to the appellate case law method", *Nottingham Law Journal*, vol. 19, n. 1, 2010.

- CORTÉS ROMÁN, Carmen: “Storytelling y problematización jurídica en la enseñanza del Derecho Romano”, *RIDROM: Revista Internacional de Derecho Romano*, nº 32, 2024, pp. 24-56.
- EGAN, Kieran: *Teaching as Storytelling*, University of Chicago Press, Chicago, 1989.
- EXPÓSITO GÁZQUEZ, Ariana / CRUZ RAMBAUD, Salvador: “Uso del storytelling para la divulgación de los objetivos de aprendizaje en asignaturas de Derecho y Finanzas”, en KAHALE CARRILLO, Djamil Tony (dir.): *Educación 4.0: una visión interdisciplinar en la docencia universitaria*, Ed. Laborum, Madrid, 2022, pp. 373-378.
- GONZÁLEZ HERNÁNDEZ, Esther / DELGADO RAMOS, David: “La enseñanza del Derecho a través de la técnica del storytelling”, *Revista Docencia y Derecho*, nº 18, 2021, pp. 137-152.
- HARANA SUANO, Estefanía: “Once upon a time: el storytelling como recurso de innovación docente en el Derecho Financiero y Tributario”, en LLORENTE CEJUDO, María del Carmen / BARRAGÁN SÁNCHEZ, Raquel / PÉREZ RODRÍGUEZ, Noelia / MARTÍN PÁRRAGA, Lorena (coords.): *Enseñanza e innovación educativa en el ámbito universitario*, Ed. Dykinson, Madrid, 2024, pp. 996-1004.
- LAMBERT, Joe: *Digital Storytelling: Capturing Lives, Creating Community*, Routledge, New York, 2013.
- Muñoz, Edgardo: “Narrativas en la enseñanza del derecho: un estudio de caso”, *Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law*, núm. 69, 2018, pp. 210-223.
- NÚÑEZ LÓPEZ, Antonio: *¡Será mejor que lo cuentes! Los relatos como herramientas de comunicación. Storytelling*, Ediciones Urano, Barcelona, 2007.
- PÉREZ DE LOS COBOS HERNÁNDEZ, Elisa: “Lex in comicis: el Derecho explicado en viñetas”, *Revista Cultus et Ius*, nº 6, 2025, p. 42
- PÉREZ DÍAZ, Raquel: “La utilización del storytelling on line como metodología activa del Grado en Derecho”, en ROMERO GARCÍA, María del Carmen / BUZÓN GARCÍA, Olga (coords.): *Innovación e investigación docente en educación: experiencias prácticas*, Ed. Dykinson, Madrid, 2021, pp. 1500-1518.
- RODRÍGUEZ ÁLVAREZ, Ana: “El proceso es un cuento: el storytelling en la docencia del Derecho procesal”, *Reduca (Derecho). Serie Derecho Procesal*, 5 (1), 2014, pp. 224-239.
- SALMON, Christian: *Storytelling. La máquina de fabricar historias y formatear las mentes*, Ed. Península, Barcelona, 2008, p. 29
- TARANILLA GARCÍA, Raquel: “La enseñanza de habilidades comunicativas para la práctica del derecho: la técnica narrativa en contextos judiciales”, *Revista de Educación y Derecho*, nº 6, 2012, pp. 1-25.
- URIEN RODRÍGUEZ, Héctor: *El arte de contar bien una historia*, Ed. Alienta, Barcelona, 2020.